

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. IV. Vtrùm Christi satisfactio fuerint de rigore justitiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

Tom. II.

præmium: Respondetur, inquam, quando asseritur omnes Christi actiones esse infinite dignas præmio, sensum esse, nisi præmium illud vel ex naturâ rei, vel Dei voluntate reddatur impossibile.

VIII.

Objic. Christi pro peccatorum humani generis remissione Patrem oravit.

Objicies duodecimò: Christus oravit Patrem pro peccatorum humani generis remissione, ergo ipsius opera non erant condigne remissionis illorum meritoria, sicque peccata in ratione injuriæ actiones Christi theandricas superabant, ac proinde hæc non erant valoris infiniti. Respondetur, Christum non ideo Patrem ut hominum peccata condonaret orasse, quòd illius opera pro humani generis redemptione non sufficerent, sed ut infinitam illam Dei, quem rogabat, excellentiam agnosceret. Sic etiam tot tamque eximia pro peccatorum nostrorum remissione opera æterno Patri obtulit, acerbissimæque tormenta ac mortem crudelissimam pertulit, non quod hæc omnia essent ad hunc finem necessaria, cum quæcumque Christi actio, vel una scilicet lachryma, in cunis fusa ad mille mundos redimendos sufficeret, sed tum ut suum in nos amorem testaretur, tum ut homines peccati mortalis gravitatem clarius apprehenderent, indeque ad illud evitandum excitarentur; quò alludit Sanctus Bernardus dum peccatorem alloquens, sic ait: *Vide quam gravia sint vulnera, pro quibus necesse est vulnerari Dominum Christum, &c.*

Cur etiam Christus tot tamque eximia pro peccatorum nostrorum remissione æterno Patri merita obtulit.

IX. Ad duas alias objectiones huc spectantes, quæ à gratiâ habituali, valorem actibus meritorius conferente deducuntur, respondi supra in tractatu de Charitate, disputatione trigesima octavâ, sectione septimâ & octavâ.

Dua alia objectiones soluta sunt supra, Disp. 38.

SECTIO QUARTA.

Utrum Christi satisfactio fuerit de rigore justitiæ.

I. Suppositis iis que de Christi satisfactioe diximus, quæstio præsens est utrum omnes rigorosa justitiæ conditiones impleverit.

IN disputationis hujus decursu vidimus satisfactionem Christi æquivalentem pro redemptione generis humani fuisse, & consequenter ex hac parte nihil illi deesse quo minus sit de rigore justitiæ. Tomo etiam priorè Disp. 35. & hic, disputatione præcedente ostendimus, nihil ob stare quo minus & hominis ad Deum, & Dei ad hominem dari possit justitiæ. In præsentem ergo quærimus, Utrum satisfactio Christi pro humano genere ejusmodi fuerit, ut omnes rigorosæ justitiæ conditiones impleverit.

II. Sex ut plurimum assignari solent rigorosa justitiæ conditiones.

Conditiones ad rigorosam justitiam requisitæ communiter recensentur hæc sex. Prima, ut sit ad alterum. Secunda, ut non sit ex bonis acceptis à creditore. Tertia, ut nequeat non acceptari. Quarta, ut fiat ab ipso debitore personaliter. Quinta, ut non fiat ex bonis, quæ sunt sub dominio creditoris. Sexta, ut fiat ex aliis indebitis: de quibus conditionibus fusè Suarez hic, Disp. 4. Sect. 5. & 6. Vasquez, Disp. 8. & 9. Tannerus hic, Disp. 1. quæst. 2. dub. 5. & 6.

III. Christi satisfactio non videtur fuisse ad alterum.

Prima itaque conditio justitiæ est, ut sit ad alterum, quæ desumitur ex Aristotele quinto Ethicorum, cap. 1. & 2. quam etiam statuit S. Thomas 2. 2. quæst. 58. art. 2. & auctores communiter. Videtur itaque hæc conditio deesse in satisfactione Christi, actiones enim sunt suppositorum, in Christo autem non sunt diversa sup-

posita. Nec dicas Christum fuisse diversam personam à Patre, & Spiritu Sancto, primò, quia Verbum non satisfacit Patri solum, sed Deo, imo toti Trinitati, & consequenter sibi, cum filius etiam offensus fuerit per peccatum.

Respondet tamen, hanc conditionem quoad hoc non defuisse in satisfactione Christi, nec enim minus obedientia est ad alterum, sicut & religio, & ejusmodi aliæ virtutes, quàm justitiæ, & tamen nullus negat Christum has virtutes exercuisse, ergo & quantum ad hoc exercere potuit justitiam. Dicimus ergo ad justitiam in Christo, sicut & ad alias virtutes, quæ sunt ad alterum, sufficere distinctionem naturarum, quam si scivisset Aristoteles in eodem supposito, non exigisset distinctionem suppositorum ad justitiam.

Sicut ergo, licet nullam in rebus creatis subsistentiam agnovit Aristoteles, cum mysterium Incarnationis non noverit, omnes tamen hodie subsistentiam statuunt; sic licet non agnovit ille duas naturas in eodem supposito, cum tamen nobis innotescant, non est cur non æquè agnoscamus justitiam in Christo, atque obedientiam, & alias virtutes, quæ sunt ad alterum. Quo etiam sensu capiendus est Sanctus Thomas loco citato, dum distinctionem suppositorum requirit ad justitiam, loquitur enim regulariter, nam ex naturâ rei non possunt esse duæ naturæ in eodem supposito: ubi verò sunt duæ naturæ rationales, sufficit ad justitiam, seu contractum unius cum alterâ, cum subjectum juris sit natura rationalis, sicque in præsentem sunt duæ naturæ juris capaces. Sicut si naturæ Petri & Pauli juxta probabilem sententiam unirentur in eodem supposito creato, posset Petrus contradicere Paulo, calumniari eum, detrahere, & veram illi injuriam inferre, ergo & posset ei pro injuriâ illatâ ex justitiâ satisfacere: & licet aliqua injuriâ illatâ fuerint ipsi humanitati Christi, non tamen pro iis satisfacit Christus humanitati, sicut nec aliis hominibus pro injuriis iis illatis, sed pro injuriis omnibus satisfacit Deo.

Dices: Valor operum Christi fuit ipsa personalitas Verbi, hæc autem non distinguitur à Deo, ergo principium morale satisfactiois non distinguitur adæquatè à Deo, ergo non fuit satisfactio sufficienter ad alterum. Sed contra; hoc enim probaret Christum non solum non satisfacisse ex justitiâ, sed nec meritum fuisse redemptionem humani generis à Deo, cum meritum similiter debeat esse ad alterum, valor autem operum meritoriorum non distinguitur adæquatè à Deo, cum tamen non minus requiratur ut valor meriti distinguatur à personâ apud quam meretur, quàm valor pretii à personâ, quam obligamus ex justitiâ. Dicimus ergo sufficere, naturam, & opus, modumque habendi valorem illum distinguî à Deo, sicut sufficit ut operationes & natura per hunc valorem reddantur Deo gratæ.

Secunda conditio est, ut non fiat satisfactio ex bonis acceptis à creditore, quæ tamen conditio defuisse videtur in satisfactione Christi, utpote qui omnia à Deo accepit, qui tamen est creditor, cui exhibenda erat satisfactio. Respondetur, non omnem acceptationem à creditore ob stare perfectæ satisfactiois, & ablationi debiti; si enim Petro, qui debet Paulo centum nummos, Paulus gratuitò det centum, poterit Petrus ex his centum gratuitò ab eo acceptis debitum illud delere. Quando ergo ita aliquid accipitur à creditore, ut det accipienti dominium illius,

Dices: Valor operum Christi fuit ipsa personalitas Verbi, hæc autem non distinguitur à Deo, ergo principium morale satisfactiois non distinguitur adæquatè à Deo, ergo non fuit satisfactio sufficienter ad alterum. Sed contra; hoc enim probaret Christum non solum non satisfacisse ex justitiâ, sed nec meritum fuisse redemptionem humani generis à Deo, cum meritum similiter debeat esse ad alterum, valor autem operum meritoriorum non distinguitur adæquatè à Deo, cum tamen non minus requiratur ut valor meriti distinguatur à personâ apud quam meretur, quàm valor pretii à personâ, quam obligamus ex justitiâ. Dicimus ergo sufficere, naturam, & opus, modumque habendi valorem illum distinguî à Deo, sicut sufficit ut operationes & natura per hunc valorem reddantur Deo gratæ.

Secunda conditio est, ut non fiat satisfactio ex bonis acceptis à creditore, quæ tamen conditio defuisse videtur in satisfactione Christi, utpote qui omnia à Deo accepit, qui tamen est creditor, cui exhibenda erat satisfactio. Respondetur, non omnem acceptationem à creditore ob stare perfectæ satisfactiois, & ablationi debiti; si enim Petro, qui debet Paulo centum nummos, Paulus gratuitò det centum, poterit Petrus ex his centum gratuitò ab eo acceptis debitum illud delere. Quando ergo ita aliquid accipitur à creditore, ut det accipienti dominium illius,

Secunda conditio est, ut non fiat satisfactio ex bonis acceptis à creditore, quæ tamen conditio defuisse videtur in satisfactione Christi, utpote qui omnia à Deo accepit, qui tamen est creditor, cui exhibenda erat satisfactio. Respondetur, non omnem acceptationem à creditore ob stare perfectæ satisfactiois, & ablationi debiti; si enim Petro, qui debet Paulo centum nummos, Paulus gratuitò det centum, poterit Petrus ex his centum gratuitò ab eo acceptis debitum illud delere. Quando ergo ita aliquid accipitur à creditore, ut det accipienti dominium illius,

IV. Obedientia similiter est ad alterum, hanc tamen Christum exercuisse certum est.

V. Quam ob causam Aristoteles ad justitiam excipit distinctionem suppositorum.

S. Thomæ tantum de legè ordinariâ ad justitiam requirit distinctionem suppositorum.

VI. Objic. Personalitas Verbi non distinguitur realiter à naturâ divinâ.

Resp. Hæc non magis ob stare satisfactiois, quàm merito Christi.

VII. De secundâ conditione nempe at satisfactio non sit ex bonis acceptis à creditore.

Illius, potest per illud satisfacere eidem creditori. Si etiam non intercedat pactum, vel expressum, vel tacitum de satisfactione per ea faciendâ, quæ accepti, quantacumque solutionem antecedit liberaltas, poterit debitor creditori per bona illa ab eo accepta satisfacere. Imo licet detur ipsi eo animo, ut satisfaciatur, poterit per fructus, quos inde acquisivit satisfacere. Ut si Rexalicui, qui magnam vim pecuniæ illi deberet, concederet officium aliquod in Republicâ, vel facultatem eudendi monetam, posset is ex hac monetâ, vel pecuniâ, quam ex officio illo comparat, Regi satisfacere.

Quid si cre-
dat eo ani-
mo ut ali-
quid, ut de-
bitor satis-
faciat.

VIII. Quo-
modo ad rigorem
justitiæ re-
quiratur, ut
non misceatur
gratia creditoris.

Quid Deus
ad omnes
Christi ac-
tiones con-
currat, non
obstat perfe-
ctæ ejus sa-
tisfactioni.

IX. Tertia con-
ditio, ut non
possit satis-
factio à cre-
ditore non
acceptari.

Ostenditur
hanc condi-
tionem in
Christi satis-
factione in-
tervenisse.

Omnis gra-
tia credito-
ris non ob-
stat rigore
satisfactio-
nis.

X. Quarta con-
ditio, ut sa-
tisfactio fiat
absq[ue] offen-
sâ.

Et per hæc etiam respondetur ad aliam conditionem, quam requirunt aliqui ad rigorosam justitiâ, nempe ut non misceatur gratia creditoris: dico enim hoc solum intelligi debere de gratiâ, qua condonatur aliqua pars debiti, non de eâ, quæ solutionem antecedit. Nec obstat satisfactioni Christi, quod Deus cum eo ad omnes actiones concurrat, sicut si Petrus, qui Paulum verbo læsit, vellet scripto illi satisfacere, ac retractare quod dixerat, & sine auxilio alterius formare characteres non possit, ac Paulus illum in scribendo juvet, literas unâ cum illo partialiter formando, nullus tamen censet non satisfacisse Petrum Paulo per scriptum illud. Assero proinde nihil obstat quo minus in satisfactione Christi hæc conditiones intervenierint.

Tertia conditio est, ut non possit non acceptari satisfactio à creditore. Ad hanc dico, fuisse repertam in satisfactione Christi, quam, esto sine pacto & promissione non tenebatur Deus acceptare, cum tamen ex pacto & contractu exhibita fuerit, non eam potuit Deus recusare, & hoc sufficit ad satisfactionem quæ offertur, non à propriâ personâ, sed à fidejussore, præsertim ubi non est pura restitutio ablati, sed commutatio voluntaria in datis & acceptis, quod in satisfactione Christi suo modo intervenit. Imo, ut notat Suarez, opusculo de Justitiâ Dei, sect. 2. num. 52. in variis rebus cernitur non teneri creditorem sine novo pacto acceptare vel restitutionem æqualem, vel satisfactionem; si tamen accedat novum pactum, teneri, & esse rigorosam justitiâ: ut qui librum Petro abstulit & offert æquale pretium in pecuniâ, non tenetur Petrus acceptare; si tamen acceptet, est verus actus justitiæ in debitore pecuniam reddente loco libri. Nec propterea licet liberè & sine obligatione justitiæ, imo rogatu alterius in pactum illud consentiat, gratia illa diminuit quidquam de rigore justitiæ, quia non est de re distincto pretio, aut valore æstimabili. Quotiescumque ergo pro re aliquâ redditur alia æqualis valoris, secundum moralem æstimationem servatur perfectâ justitiâ, esto subinde, secluso pacto potuisset non acceptari.

Quarta conditio est, ut satisfactio fiat ab offendentem personaliter, quod tamen satisfactioni Christi non competit, utpote qui non offendit ipse, sed pro aliorum peccatis satisfecit. Nihilominus de hac conditione idem dicendum est quod de præcedente; esto enim regulariter non possit, seu sine pacto fieri satisfactio nisi à personâ lædente, cum debitum satisfaciendi pro offensâ per se primò personale sit, & læsus jus habeat, ut qui injuriam intulit, pro eadem satisfaciatur, si tamen velit acceptare satisfactionem alterius, abundè compensabitur injuria, & ex justitiâ eidem satisficit. Dices, hoc quod est esse contentum ut

P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

alius satisfaciatur, est cedere jure suo. Distinguo, est cedere jure suo, ob aliquid æquale, concedo, gratis nego, nihil autem derogatur perfectæ rationi justitiæ ex hoc, quod quis cedat jure suo ad aliquid ob aliud æquale, hoc enim pacto nihil remittit debiti, sed mutat illud in aliud æquale, sicque intervenit actus strictæ justitiæ. Multi etiam cum Patre Suarez disp. 4. Sect. 6. in principio, dicunt gratis requiri hanc conditionem ad satisfaciendum ex perfectâ justitiâ, quæ tamen, inquit, si velit quis eam dicere fuisse necessariam, non fuit omnino prætermittenda in satisfactione Christi, sicut enim genus humanum offendit in uno individuo nature suæ, ita satisficit per aliud, sicque, saltem ratione nature, reperta fuit in satisfactione Christi hæc conditio.

Cedere jure
suo pro ali-
quo æquali
non obstat
rigorosa ju-
stitiâ.

SECTIO QUINTA.

Examinantur due ultima conditiones
rigorosa Justitiæ.

QUINTA conditio rigorosæ justitiæ est, ut non fiat ex bonis, quæ sunt sub dominio creditoris, cui affinis est sexta, nempe ut sit ex aliâ indebitis, quas conditiones in satisfactione Christi non fuisse repertas videtur clarum, omnia enim opera humanitatis jure creationis erant perfectissimè sub dominio Dei, & consequenter ex hoc titulo illi debita, sicque non potuit per illa obligari Deus ex justitiâ ad salutem humani generis ei concedendam. Multo enim magis ratione creationis debentur opera humanitatis Deo, quàm opera servi in creatis suo domino, sed in creatis non potest intercedere contractus justitiæ inter servum & Dominum, cum servus ei nihil dare possit non suum, ergo nec ob eandem rationem potuit obligari Deus strictè per opera humanitatis Christi.

I. Quinta con-
ditio justitiæ
sunt, ut non
fiat satisfactio
ex bonis
sub dominio
creditoris,
aut ex aliâ
debitis.

Huic objectioni latè respondimus Tomo præcedenti, Disp. 35. Sect. 3. ubi diximus sufficere quod offeramus Deo aliquid verè nostrum, & cujus verum habemus dominium, quod satis est, ut Deus ex libero contractu obligetur ad nobis aliquid rependendum, quod dum habemus adhuc manet ipsius. Unde longè diversa ratio est servitutis respectu domini creati, & respectu Dei, ut ibidem diximus, cum servitute enim Dei stat verum dominium nostrarum rerum, & meritum etiam ob opera servilia, quod ibi non contingit. Imo contractu incipiente à domino & Patre, potest esse contractus justitiæ inter Patrem & filium, & Dominum & servum ex naturâ rei, quicquid sit de ordinatione & fictione legum. Nec refert Petrum, qui furto abstulit equum Pauli non satisfacere reddendo centum aureos, quos habebat Pauli, nam illorum dominium non habuit, Deo autem damus, quæ verè nostra sunt, & quorum habemus dominium. Unde aliter ab aliis proponi solet hæc conditio, nempe non utrum satisfecerit ex iis, quæ sunt sub dominio Dei creditoris, sed utrum satisfecerit ex propriis, quod certum est hic intervenisse.

II. Ad satisfactio-
nem sufficit
quod fiat ex ali-
quo, quod
est verè no-
strum.

Aliud est de
servitute in
creatis, aliud
respectu Dei.

Non satisfacit
quisquâ
per id quod
non est ip-
sius.

Quantumcumque ergo satisfactio Christi, fuerit sub dominio Dei, cum tamen sit etiam bonum Christi, dans illi jus ad omne bonum possibile, & constituat veram rationem meriti apud Deum, nil obstat quo minus etiam constituat veram rationem justitiæ. Et hinc constat clara

III. Declaratur
ulterius hæc
conditio
non obstat
satisfactioni
Christi,

Y

disparitas